

ตลาดการท่องเที่ยว

ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะขาดการพิจารณาถึงมิได้ อย่างเด็ดขาดได้แก่ตลาดการท่องเที่ยว หรือ อุปสงค์ของการท่องเที่ยวนั้นเอง ซึ่งองค์ประกอบ ด้านการท่องเที่ยวจะเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนปรับปรุง หรือพัฒนาและลงทุนส่งเสริม การท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ถูกต้อง ในขนาด และ ลักษณะที่เหมาะสม และในสิ่งที่จำเป็น

การศึกษาตลาดการท่องเที่ยวนั้นสามารถพิจารณาได้จากจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่าย ของนักท่องเที่ยว ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพัก แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

1. การท่องเที่ยวของประเทศไทย

สามารถกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเริ่มมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยส่วน รวมของประเทศต่าง ๆ เมื่อไม่นานมานี้ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่จะเริ่มจะตระหนักถึง ความสำคัญของอุตสาหกรรมด้านนี้เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาเอง ดังจะเห็นได้จากการที่มีการประกาศ ให้ปีพ.ศ. 2523 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวของประเทศไทย และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 5 ซึ่งเริ่มประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2524 และจะสิ้นสุดในปีพ.ศ. 2529 ก็ได้มีการระบุเป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน คือ สำหรับนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ

- จะให้มีจำนวนนักท่องเที่ยว	2.9	ล้านคน(เพิ่ม 8.4 % ต่อปี)
- วันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว	5.5	วัน
- ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อวันต่อคน	2,600	บาท
- รายได้จากการท่องเที่ยว	41,700	ล้านบาท
- การจ้างงานจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	2.0	ล้านคน

และสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยจะให้เพิ่มจำนวนจาก 6.1 ล้านคนในปีพ.ศ.2525 เป็น 6.6 ล้านคนในปีพ.ศ.2529 โดยมีจำนวนวันหยุดเฉลี่ยเท่าเดิม คือ 2.7 วัน

จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เริ่มเป็นสาขาทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศสาขาหนึ่งเหมือนสาขาการผลิตสาขาอื่น ๆ ของประเทศเช่นกัน

1.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ความสำคัญของการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทยดังกล่าวสามารถดูได้จากรายได้ของประเทศไทยจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี (ตารางที่ 4.1) คือ ในปีพ.ศ. 2517 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวน 3,852 ล้านบาทหรือคิดเป็น 7.7 % ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมด และหลังจากนั้นเป็นต้นมา รายได้จากอุตสาหกรรมค้ำนี้ก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปีพร้อมกับสัดส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวต่อรายได้อื่น ๆ ทั้งหมดก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน คือ เพิ่มเป็น 21,000 ล้านบาท หรือ 14.0 % ของรายได้จากการส่งออกของประเทศไทย ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนฐานะจากการที่เป็นผู้นำเงินตราจากต่างประเทศเข้าเป็นอันดับสี่ในปีพ.ศ.2517 มาเป็นอันดับหนึ่งในปีพ.ศ.2524

1.2 รายได้และรายจ่ายจากการท่องเที่ยวของประเทศไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการผลิตสาขาอื่น ๆ คือ เมื่อมีการดึงดูดเงินตราจากต่างประเทศก็มีการเสียเงินตราแก่ต่างประเทศในเรื่องการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน รายได้จากการท่องเที่ยวหมายถึงการที่นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศนำเงินมาใช้จ่ายเพื่อท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่วนรายจ่ายจากการท่องเที่ยวหมายถึงการที่คนไทยนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในต่างประเทศ จากสถิติปีพ.ศ.2513 ถึง 2524 (ตารางที่ 4.2) พบว่า ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นทุกปีจาก 2,175 ล้านบาทในปีพ.ศ.2513 เพิ่มเป็น 21,000 ล้านบาทในปีพ.ศ.2524 โดยเมื่อคิดเป็นอัตราการเพิ่มแล้วจะมีอัตราการเพิ่มสูงมาก เช่น ปีพ.ศ.2521 เพิ่มสูงถึง 93.1 % หรือในปีพ.ศ.2523 ซึ่งเป็นปีแห่งการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่ม 58.2 % เป็นต้น ส่วนรายจ่ายจากการท่องเที่ยวก็สูงขึ้นทุกปีเช่นกัน จาก 1,267 ล้านบาทในปีพ.ศ.2513 เพิ่มเป็น 5,600 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2524 แต่อัตรา

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวกับสินค้าสำคัญอื่น ๆ ที่ทำรายได้ให้ประเทศไทย
ในช่วงปีพ.ศ.2517 - 2524 (หน่วย: ล้านบาท)

สินค้า	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524
ข้าว	9,778	5,852	8,603	13,382	10,425	15,592	19,508	20,500
ยางพารา	5,035	3,474	5,297	6,164	8,030	12,351	12,399	10,600
ทุเรียน	3,097	2,247	2,972	4,541	7,229	9,253	11,317	9,100
ข้าวโพค	6,078	5,705	5,676	3,345	4,275	5,643	7,299	-
มันสำปะหลัง	3,836	4,597	7,527	7,720	10,892	9,891	14,887	16,500
น้ำตาล	5,757	6,696	6,843	7,445	3,969	4,797	2,975	9,600
การท่องเที่ยว	3,852	4,538	3,990	4,607	8,895	11,232	17,765	21,000
สินค้าทั้งหมด	49,799	45,007	60,797	71,198	83,065	108,179	133,197	150,300
ร้อยละของ การท่องเที่ยว ต่อสินค้าทั้งหมด	7.7	10.1	6.6	6.5	10.7	10.4	13.3	14.0

หมายเหตุ : ตัวเลขของปีพ.ศ.2524 เป็นตัวเลขประมาณการ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.2 รายได้และรายจ่ายจากการท่องเที่ยวของประเทศไทยปีพ.ศ.2513-2524

ปีพ.ศ.	รายได้(ล้านบาท) ¹	อัตราเพิ่ม(%)	รายจ่าย(ล้านบาท) ²	อัตราเพิ่ม(%)	ดุลการท่องเที่ยว
2513	2,175	-	1,267	-	908
2514	2,214	1.8	1,295	2.2	919
2515	2,718	22.8	1,287	-0.6	1,431
2516	3,457	27.2	1,449	12.6	2,008
2517	3,852	11.4	1,634	12.8	2,218
2518	4,538	17.8	2,735	67.4	1,803
2519	3,390	-12.1	3,881	4.9	109
2520	4,607	15.5	3,184	18.0	1,423
2521	8,895	93.1	3,519	12.4	5,316
2522	11,232	26.3	4,648	29.8	6,584
2523	17,765	58.2	4,989	7.3	12,776
2524	21,000	13.0	5,600	12.2	15,400

หมายเหตุ : ตัวเลขปีพ.ศ.2524 เป็นตัวเลขประมาณการ

ที่มา : 1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. ธนาคารแห่งประเทศไทย

การเพิ่มไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับอัตราการเพิ่มของรายได้จากการท่องเที่ยวแม้ว่าจะมีบางปีที่มีอัตราการเพิ่มของรายจ่ายสูงมาก เช่นในปีพ.ศ.2518 เพิ่ม 67.4 % ก็ตาม

เมื่อเทียบระหว่างรายได้และรายจ่ายจากการท่องเที่ยวของประเทศไทยแล้วจะพบว่าประเทศไทยยังได้เปรียบดุลการท่องเที่ยวทุกปีมาจนบัดนี้ ยาวนานที่สุด 109 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2519 และสูงสุด 15,400 ล้านบาทในปีพ.ศ.2524

1.3 จำนวนนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปีพ.ศ.2503 เพิ่มขึ้นทุกปีโดยตลอด (ตารางที่ 4.3 แผนภูมิ 4.1) คือ เพิ่มจาก 81,340 คนในปีพ.ศ.2503 เป็น 2,015,615 คนในปีพ.ศ.2524 คิดเป็นการเพิ่มประมาณ 24 เท่าตัวในช่วงเวลาประมาณ 20 ปี แต่เมื่อคิดอัตราการเพิ่มเป็นรายปีแล้วจะพบว่าอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสูงบ้าง ต่ำบ้างและบางปีกลับมีอัตราการเพิ่มติดลบด้วย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพมั่นคงของประเทศไทยในสายตาของชาวต่างประเทศนั่นเองที่มีผลต่ออัตราการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว เช่น ในปีพ.ศ.2519 ที่มีอัตราการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวติดลบถึง -6.9 % ก็เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคมในปีนั้น ส่วนในปีอื่น ๆ ที่สภาพมั่นคงของประเทศไทยดีขึ้น อัตราการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวก็จะเพิ่มขึ้นเช่นกัน เช่น ในปีพ.ศ.2506 มีอัตราการเพิ่มสูงสุดถึง 49.13 %

เมื่อหันกลับมาพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศแล้วก็พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวไทยก็สูงขึ้นมากเช่นกัน จากจำนวน 209,600 คนในปีพ.ศ.2519 เพิ่มขึ้นเป็น 560,893 คนในปีพ.ศ.2524 หรือเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่าตัวในช่วงเวลาประมาณ 5 ปี และเมื่อพิจารณาเป็นรายปีแล้วจะพบว่าอัตราการเพิ่มมากกว่า 20 % ทุกปีนอกจากปีพ.ศ.2520 เท่านั้นที่เพิ่ม 14.4 % (ตารางที่ 4.4)

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยนั้นแม้ว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่หากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคนี้ คือ สิงคโปร์และฮ่องกงแล้วจะพบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยยังน้อยกว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองแห่งนั้นมาก แม้ว่าประเทศไทยจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในปีพ.ศ.2513 ถึง 628,700 คนซึ่งมาก

ตารางที่ 4.3 จำนวนและอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยปี

พ.ศ.2503 - 2524

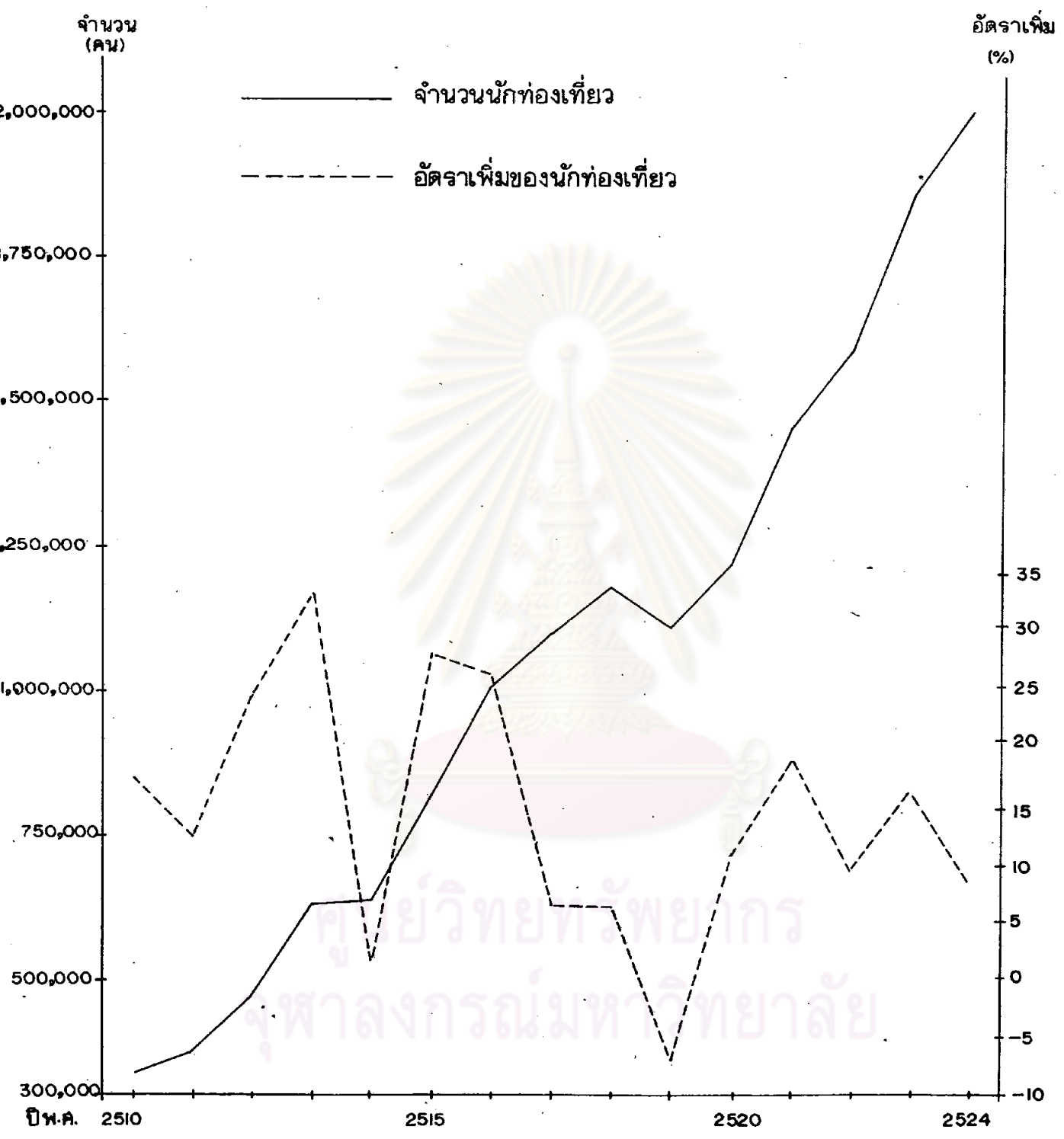
ปีพ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว	อัตราเพิ่ม(%)	ปีพ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว	อัตราเพิ่ม(%)
2503	81,340	-	2514	638,738	1.60
2504	107,754	32.47	2515	820,758	28.50
2505	130,809	21.39	2516	1,037,737	26.43
2506	195,076	49.13	2517	1,107,392	6.74
2507	211,924	8.63	2518	1,180,075	6.56
2508	225,025	6.18	2519	1,098,442	-6.91
2509	285,117	26.70	2520	1,220,672	11.12
2510	335,845	17.79	2521	1,453,839	19.10
2511	377,262	12.33	2522	1,591,455	9.47
2512	469,784	24.52	2523	1,858,801	16.80
2513	628,671	33.82	2524	2,015,615	8.4

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.4 จำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศปีพ.ศ.2519 - 2524

ปีพ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว (พันคน)	อัตราการเพิ่ม(%)
2519	209.6	-
2520	239.4	14.4
2521	295.6	23.5
2522	367.5	24.3
2523	451.9	23.0
2524	560.8	21.8

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แผนภูมิ 4.1
แสดงจำนวนและอัตราเพิ่มของนักท่องเที่ยงที่เข้ามา
ในประเทศไทย ปีพ.ศ.2510-2524

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กว่าสิงคโปร์ซึ่งมีเพียง 522,000 คนและน้อยกว่าฮ่องกงที่มีนักท่องเที่ยว 927,300 คน แต่พอปีพ.ศ.2523 ปรากฏว่านักท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศกลับมีนักท่องเที่ยวมากกว่าไทยมาก โดยเฉพาะสิงคโปร์มีนักท่องเที่ยว 2,562,100 คน มากกว่าประเทศไทยซึ่งมีนักท่องเที่ยว 1,858,800 คน ประมาณ 700,000 คน (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวของประเทศไทยกับสิงคโปร์และฮ่องกงปีพ.ศ. 2513 - 2523 (หน่วย : พันคน)

ประเทศ	2513	2518	2519	2520	2521	2522	2523
สิงคโปร์	522.0	1,169.3	1,320.6	1,682.0	2,047.2	2,247.1	2,562.1
ฮ่องกง	927.3	1,300.8	1,560.0	1,755.7	2,054.7	2,213.2	2,301.5
ไทย	628.7	1,180.1	1,098.4	1,220.7	1,453.8	1,591.5	1,858.8

ที่มา: Tourist Compendium 1980 และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.4 แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

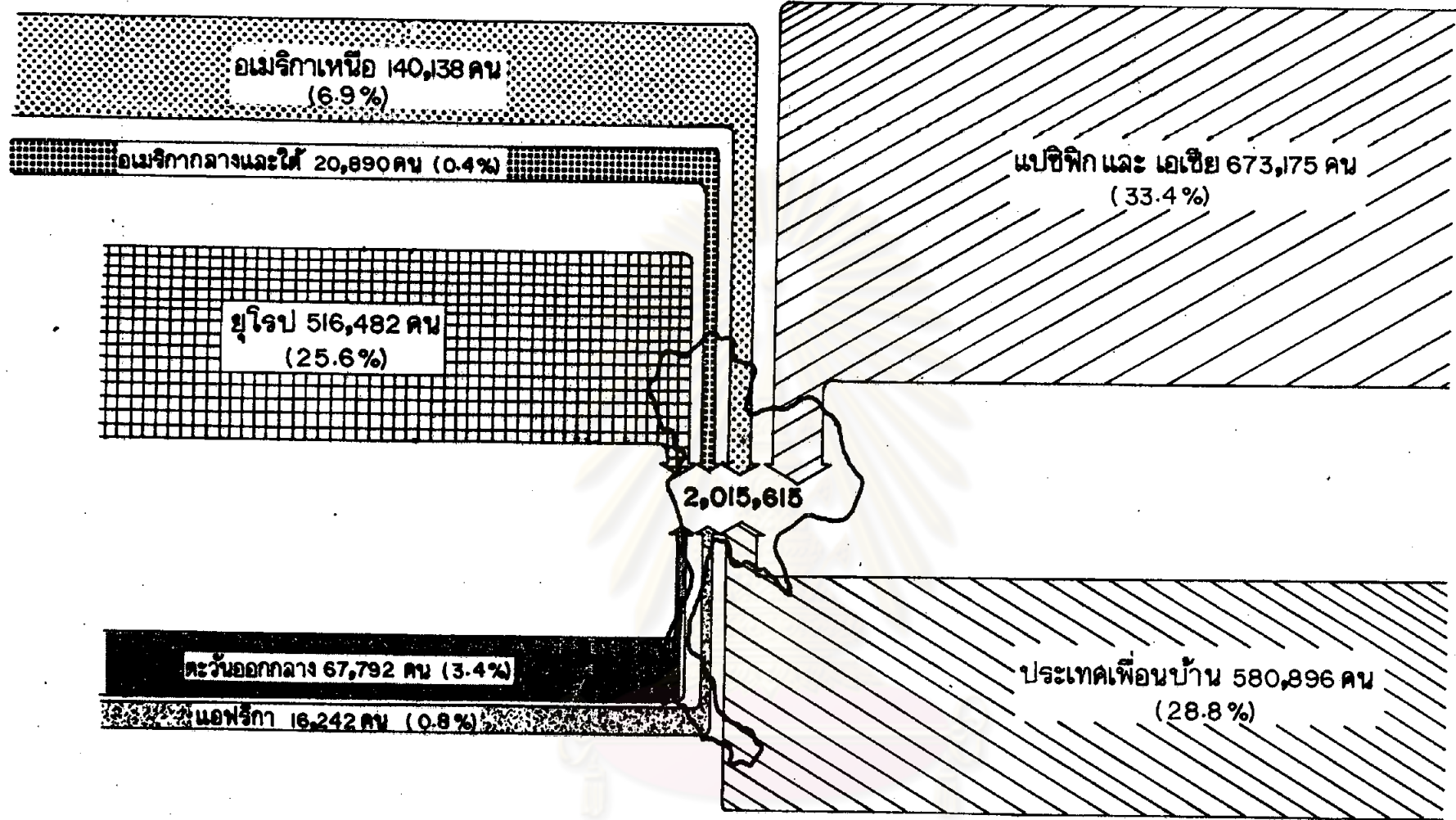
เราสามารถจำแนกแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวอย่างหยาบ ๆ ได้เป็นสองแหล่ง คือ จากประเทศเพื่อนบ้าน และ จากประเทศโพ้นทะเล จากสถิติพ.ศ.2519-2524 (ตารางที่ 4.6 และแผนภูมิ 4.2) พบว่านักท่องเที่ยวจากประเทศโพ้นทะเลมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านประมาณ 3 เท่าตัว คือนักท่องเที่ยวจากประเทศโพ้นทะเลเข้ามาในประเทศไทยประมาณ 877,500 คนในปีพ.ศ.2519 และเพิ่มเป็น 1,434,700 คนในปีพ.ศ.2524 ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศไทยเพียง 220,900 คนในปีพ.ศ.2519 และเพิ่มเป็น 580,900 คนในปีพ.ศ.2524 แต่อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของความสำคัญของนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านมีที่ท่าว่าจะเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้พิจารณาได้จากนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศไทยประมาณ 20.1 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปีพ.ศ.2519 และเพิ่มขึ้นเป็น 28.8 % ในปีพ.ศ.2524 ส่วนทางกับสัดส่วนของนักท่องเที่ยวจากประเทศโพ้นทะเลที่ลดลงจาก 79.9 % ในปีพ.ศ.2519 เหลือ 71.2 % ในปีพ.ศ.2524

ตารางที่ 4.6 จำนวนและสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทย ปีพ.ศ.2519-2524 จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	พ.ศ.2519		พ.ศ. 2520		พ.ศ.2521		พ.ศ.2522		พ.ศ.2523		พ.ศ.2524	
	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)
อเมริกาเหนือ	129.8	11.8	139.3	11.4	148.0	10.2	131.6	8.3	133.1	7.2	140.1	6.9
อเมริกากลาง	4.0	0.4	3.3	0.3	4.7	0.3	4.3	0.3	6.3	0.3	8.5	0.4
อเมริกาใต้	5.2	0.5	7.9	0.6	9.8	0.7	10.3	0.6	11.1	0.6	12.3	0.6
ยุโรป	350.9	32.0	359.5	29.5	455.2	31.3	510.7	32.1	512.8	27.6	516.5	25.6
แอฟริกา	8.0	0.7	7.5	0.6	9.9	0.7	8.8	0.5	11.0	0.6	16.2	0.8
ตะวันออกกลาง	15.8	1.4	25.8	2.1	37.2	2.5	43.6	2.7	58.9	3.2	67.8	3.4
เอเชียและแปซิฟิก	363.8	33.1	379.8	31.1	457.7	31.5	521.6	32.8	615.7	33.1	673.2	33.4
รวมประเทศโพ้นทะเล	877.5	79.9	923.1	75.6	1,122.5	77.2	1,230.9	77.3	1,348.9	72.6	1,434.7	71.2
ประเทศเพื่อนบ้าน	220.9	20.1	297.6	24.4	331.3	22.8	360.6	22.7	509.9	27.4	580.9	28.8
รวมทั้งหมด	1,098.4	100.0	1,220.7	100.0	1,453.7	100.0	1,591.5	100.0	1,858.8	100.0	2,015.6	100.0

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 4.2

แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักศึกษาที่ขอวีซ่าของประเทศไทย ปีพ.ศ. 2524 แยกตามภูมิภาค

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภายในกลุ่มประเทศโพ้นทะเลนั้น นักท่องเที่ยวจากประเทศในเอเชียและแปซิฟิกเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด 673,200 คนในปีพ.ศ. 2524 หรือคิดเป็น 47 % ของนักท่องเที่ยวจากประเทศโพ้นทะเลทั้งหมด หรือ ประมาณ 33.4 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากค่าเดินทางของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศในเอเชียและแปซิฟิกถูกกว่าจากภูมิภาคอื่นเดินทางมาประเทศไทยนี้เอง กลุ่มนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งที่สำคัญต่อตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทยเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยมากเป็นอันดับสองจำนวน 516,500 คนในปีพ.ศ. 2524 (เพิ่มจาก 350,900 คนในปีพ.ศ. 2519) คิดเป็น 36 % ของนักท่องเที่ยวจากประเทศโพ้นทะเล แต่เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของตลาดการท่องเที่ยวแล้วจะพบว่านักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศยุโรปมีที่ท่าลดลง คือจาก 32.0 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เข้ามาในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2519 ลดเหลือ 25.6 % ในปีพ.ศ. 2524 แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นก็ตาม ซึ่งไม่เหมือนกับนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเอเชียและแปซิฟิกที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและในขณะเดียวกันสัดส่วนของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศนี้ต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมดยังคงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 33.1 % ในปีพ.ศ. 2519 เป็น 33.4 % ในปีพ.ศ. 2524

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวในรายละเอียด คือ พิจารณาถึงประเทศที่มาจากนักท่องเที่ยวโดยถือตามสัญชาติแล้ว (ตาราง 4.7) จะพบว่าในปีพ.ศ. 2514 นักท่องเที่ยวจากประเทศสหรัฐอเมริกาเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด 147,006 คน หรือคิดเป็น 33.0 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดโดยมีนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียเข้ามามากเป็นอันดับสอง 128,989 คน หรือคิดเป็น 20.1 % นอกจากนี้แล้วนักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมัน ตะวันตก ออสเตรเลีย ไต้หวัน และจีน ฝรั่งเศส อินเดีย และสิงคโปร์ ก็มีสัดส่วนในตลาดการท่องเที่ยวของไทยมากรองลงมา คือร้อยละ 8.7 5.9 5.6 4.1 3.3 2.8 2.5 และ 2.1 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวจากประเทศทั้ง 10 นี้เมื่อรวมกันแล้วคิดเป็นนักท่องเที่ยวถึง 78.2 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เข้ามาในประเทศไทย

และเมื่อถึงปีพ.ศ. 2524 ปรากฏว่านักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญในปีพ.ศ.

ตารางที่ 4.7 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติในช่วงปีพ.ศ. 2514-2524

ประเทศ	2514	2516	2518	2520	2522	2524
อเมริกาเหนือ						
สหรัฐอเมริกา	147,066	161,444	116,190	124,082	114,595	119,895
แคนาดา	6,213	8,665	11,157	15,168	16,983	20,243
ยุโรป						
อังกฤษ	37,728	58,304	76,407	71,959	128,408	160,051
เยอรมันตะวันตก	35,801	62,673	78,150	79,061	97,848	89,130
ฝรั่งเศส	17,864	44,974	46,986	51,115	72,528	70,577
อิตาลี	9,174	19,974	31,069	31,698	47,366	45,585
สวีตเซอร์แลนด์	9,904	23,763	25,598	23,614	25,500	22,999
เนเธอร์แลนด์	8,161	12,167	15,019	19,119	24,419	23,271
สวีเดน	5,313	9,973	12,165	18,289	25,750	21,869
สเปน	1,690	5,130	8,416	13,664	20,183	13,791
เบลเยี่ยม	2,540	5,883	7,784	11,344	13,844	12,636
เอเชียและแปซิฟิก						
ญี่ปุ่น	55,777	151,947	146,986	173,988	200,333	214,628
ไต้หวันและจีน	21,270	34,923	52,861	25,739	82,841	108,409
อินเดีย	15,961	18,898	22,021	21,300	49,227	83,109
ฟิลิปปินส์	10,481	8,970	11,141	12,088	23,851	49,335
อินโดนีเซีย	9,795	13,231	18,593	24,137	22,980	33,877
เกาหลีใต้	4,132	5,130	8,776	13,171	18,400	23,817
อื่น ๆ	40,700	68,918	82,233	120,045	184,044	253,482
รวมประเทศโพ้นทะเล	465,992	763,189	850,459	923,046	1,230,820	1,434,482
ประเทศเพื่อนบ้าน						
มาเลเซีย	128,989	190,278	227,826	217,412	254,514	446,657
สิงคโปร์	13,185	31,754	46,531	44,273	60,652	86,381
พม่า	1,646	1,720	19,935	33,629	36,658	37,607
อื่น ๆ	28,926	50,247	35,324	2,312	8,811	10,251
รวมประเทศเพื่อน	172,746	274,584	329,616	297,626	360,635	580,896
รวมทั้งรวม	638,738	1,037,737	1,180,075	1,220,672	1,591,455	2,015,615

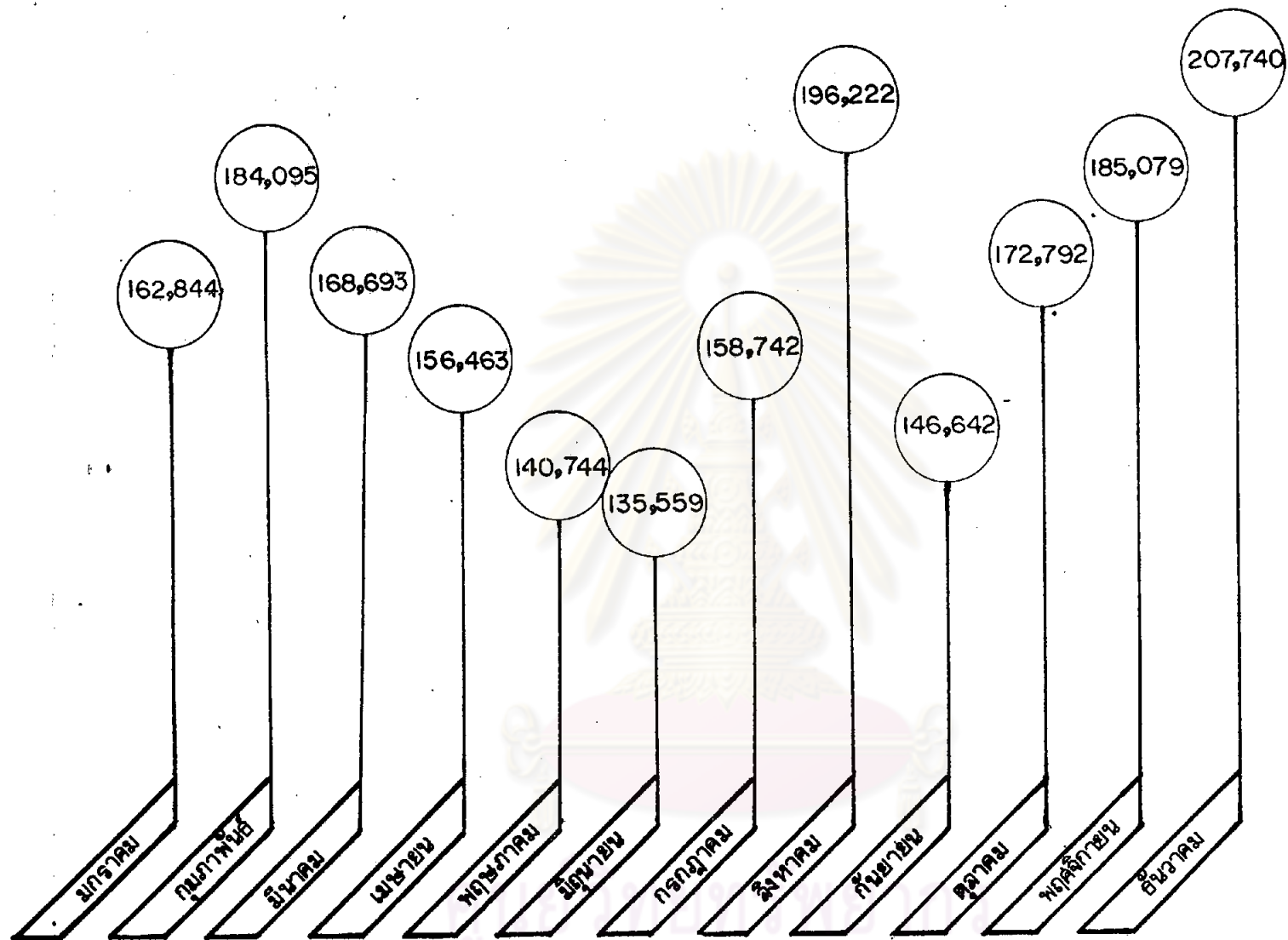
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2514 ยังคงเป็นแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวที่สำคัญ 10 ประเทศแรกของไทย แต่อันดับความสำคัญมีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ นักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุด 446,657 คน หรือ 22.2 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด และประเทศสหรัฐอเมริกากลับมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในไทยมากเป็นอันดับสี่เท่านั้น คือ 119,895 คน หรือ 5.9 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวจาก 10 ประเทศดังกล่าวนี้เมื่อรวมกันแล้วจะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 71.8 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด (ตารางที่ 4.8)

ในช่วงปีพ.ศ. 2514 - 2524 นักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยมากที่สุดกลับมีอัตราการเพิ่มลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ -2.0 ต่อปีซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการที่อเมริกาลดอิทธิพลลงในประเทศไทยจนต้องถอนฐานทัพออกไปและค่าเดินทางที่สูงขึ้นมาก ทำให้นักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาในปีหลัง ๆ มีจำนวนลดลง ในขณะที่ประเทศในทวีปยุโรปส่วนใหญ่ เช่น สเปน อิตาลี เบลเยียม หรืออังกฤษมีอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวค่อนข้างสูง คือ เฉลี่ยร้อยละ 23.3 17.4 17.4 และ 15.5 ต่อปีตามลำดับ ประเทศในแถบเอเชียและแปซิฟิก ก็มีอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวสูงเช่นกัน เช่น เกาหลีใต้ อินเดีย ไต้หวันและจีน มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 19.1 18.2 และ 17.1 ต่อปีตามลำดับ ส่วนตลาดการท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านนั้น พม่า สิงคโปร์ และมาเลเซียมีอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 36.7 20.7 และ 13.2 ต่อปีตามลำดับ

1.5 ฤดูกาลของการท่องเที่ยว

ฤดูกาลของการท่องเที่ยวสามารถศึกษาได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยเป็นรายเดือน จากสถิติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2524 ปรากฏว่านักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยสูงสุดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ สิงหาคม พฤศจิกายน และ ธันวาคม โดยในเดือนธันวาคมมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากที่สุด 207,740 คน ส่วนช่วงเดือนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาน้อยได้แก่เดือนพฤษภาคม มิถุนายน และกันยายน แต่อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างช่วงที่มีนักท่องเที่ยวสูงสุดกับช่วงที่มีนักท่องเที่ยวต่ำสุดนั้นมีความแตกต่างไม่มากนัก กล่าวคือ ในเดือนมิถุนายนซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาน้อยที่สุด 135,559 คนนั้นก็ก็เป็นจำนวนนักท่องเที่ยวถึง

แผนภูมิ 4.3

แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวของประเทศไทยรายเดือน ปี พ.ศ. 2524

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยแยกตามสัญชาติที่สำคัญ
10 อันดับแรกในปีพ.ศ. 2514 และ 2524

ประเทศ	พ.ศ. 2514	สัดส่วนต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมด(%)	พ.ศ. 2524	สัดส่วนต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมด(%)	อัตราเพิ่ม/ลดลงต่อปี
1. มาเลเซีย	128,989	20.1	446,657	22.1	13.2
2. ญี่ปุ่น	55,777	8.7	214,628	10.6	14.4
3. อังกฤษ	37,728	6.0	160,051	7.9	15.5
4. สหรัฐอเมริกา	147,006	23.0	119,895	5.9	-2.0
5. ไต้หวันและจีน	21,270	3.3	108,409	5.4	17.1
6. เยอรมันตะวันตก	35,801	5.6	89,130	4.4	9.6
7. สิงคโปร์	13,185	2.2	86,381	4.3	20.7
8. อินเดีย	15,661	2.4	83,109	4.1	18.2
9. ฝรั่งเศส	17,864	2.8	70,577	3.5	14.7
10. ออสเตรเลีย	26,422	4.1	68,015	3.4	9.9
อื่น ๆ	139,035	21.8	568,853	28.2	-
รวม	638,738	100.0	2,015,615	100.0	12.2

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.9 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยปีพ.ศ. 2524 จำแนกตามรายเดือน

เดือน	จากประเทศโพ้นทะเล	จากประเทศเพื่อนบ้าน		รวม
		จำนวน	คิดเป็นร้อยละของนักท่องเที่ยวจากโพ้นทะเล	
มกราคม	124,496	38,348	76.45	162,844
กุมภาพันธ์	135,004	49,091	73.33	184,095
มีนาคม	125,980	42,713	74.68	168,693
เมษายน	111,167	45,296	71.05	156,463
พฤษภาคม	96,441	44,303	68.52	140,744
มิถุนายน	94,411	41,148	69.65	135,559
กรกฎาคม	118,999	39,743	74.96	158,742
สิงหาคม	135,890	60,332	69.25	196,222
กันยายน	104,210	42,432	71.03	146,642
ตุลาคม	119,343	53,449	69.07	172,792
พฤศจิกายน	132,069	53,010	71.36	185,079
ธันวาคม	136,709	71,031	65.81	207,740
รวม	1,434,719	580,896	71.18	2,015,615

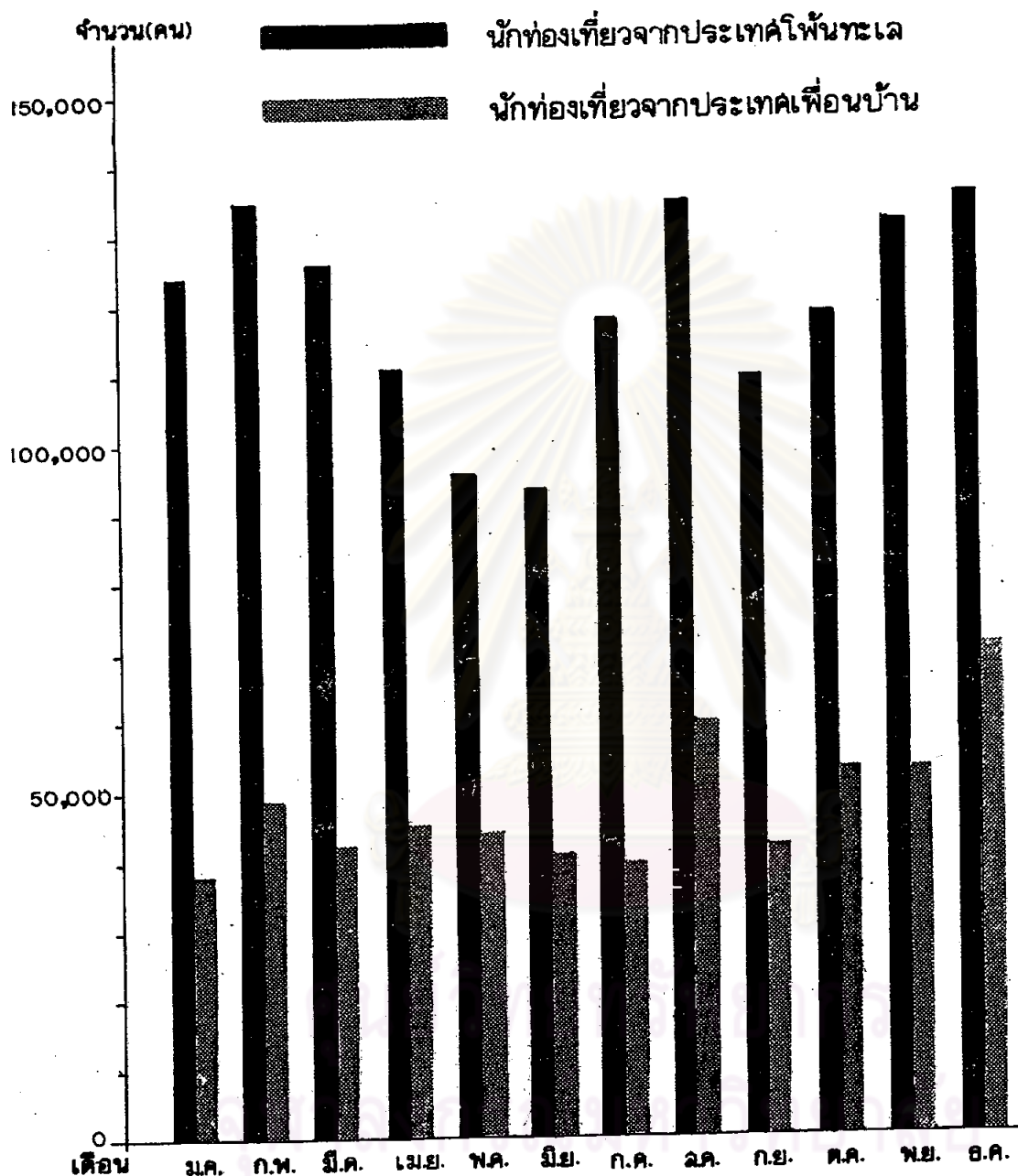
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ประมาณ 65 % ของนักท่องเที่ยวในเดือนธันวาคมซึ่งเป็นเดือนที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกรณีที่นักท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค แต่ละประเทศมีความต้องการ ความนิยมและช่วงเวลาหยุดพักผ่อนแตกต่างกันไป จึงทำให้นักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ ผลักเปลี่ยนกันเข้ามาในประเทศไทยตลอดทั้งปี (ตารางที่ 4.9 และ แผนภูมิ 4.3)

หากพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวจากแหล่งที่มาแล้วจะพบว่า นักท่องเที่ยวจากประเทศไต้หวันมีช่วงเวลาที่ยาวนานที่นักท่องเที่ยวเข้ามาน้อยอย่างเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนมากกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาในประเทศไทยอย่างค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี คือ ประมาณเดือนละสี่ถึงห้าหมื่นคน ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวจากประเทศไต้หวันจะต้องใช้เวลาและค่าเดินทางมากกว่านักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน ฉะนั้นจึงเลือกที่จะมาเที่ยวในช่วงเวลาที่มีวันหยุดยาวนานหรือในช่วงที่ลาพักร้อนประจำปีได้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นช่วงปลายปีและต้นปี จึงทำให้นักท่องเที่ยวจากประเทศไต้หวันเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยมากในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และหลังจากช่วงนี้แล้วนักท่องเที่ยวจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด (แผนภูมิ 4.4)

1.6 จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

จำนวนวันพักของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยเฉลี่ยจากปีพ.ศ. 2514-2523 นั้นพบว่าค่าตัวเลขโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันมากนัก ประมาณ 5 วันตลอดมา(ตารางที่ 4.10) แต่เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวแล้วจะพบว่านักท่องเที่ยวจากประเทศไต้หวันมีแนวโน้มว่าจะพักเฉลี่ยในประเทศไทยสูงขึ้น โดยเพิ่มขึ้นทุกปีจาก 4.35 วันในปีพ.ศ. 2514 เป็น 5.52 วันในปีพ.ศ. 2523 ส่วนทางกับจำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีที่ทำว่าจะลดลงเนื่องจากลดลงจาก 5.39 วันในปีพ.ศ. 2514 เป็น 3.28 วันในปีพ.ศ. 2523 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจากประเทศเพื่อนบ้านมีความสะดวกมากขึ้นจึงทำให้นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านเลือกที่จะเดินทางเข้ามาบ่อยครั้งขึ้นแต่ใช้เวลาพักในประเทศไทยน้อยลงนั่นเอง

แผนภูมิ 4.4

แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศไต้หวันและประเทศ

เพื่อนบ้านที่เข้ามาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2524

ตารางที่ 4.10 จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยปีพ.ศ. 2514-2523

ปีพ.ศ.	นักท่องเที่ยวจากประเทศ โพ้นทะเล (วัน)	นักท่องเที่ยวจากประเทศ เพื่อนบ้าน (วัน)	รวมเฉลี่ย (วัน)
2514	4.35	5.39	4.81
2515	4.29	5.57	4.93
2516	4.15	5.25	4.70
2517	4.47	5.19	4.83
2518	5.17	4.98	5.07
2519	4.61	5.57	5.09
2520	4.77	3.62	4.51
2521	5.14	3.83	4.84
2522	5.43	3.91	5.09
2523	5.52	3.28	4.90

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.7 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยต่อคนต่อวันในปีพ.ศ. 2507 นั้นประมาณ 614 บาทและเพิ่มขึ้นเป็น 751 บาทในปีพ.ศ. 2514 จนกระทั่งปีพ.ศ. 2523 เพิ่มขึ้นเป็น 1,951 บาท

จากการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2523 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวสามารถจำแนกออกได้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าที่พักเป็นค่าใช้จ่ายสูงสุด 29.5 % ตามมาด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อของและค่าอาหาร 29.4% และ 20.5 % ตามลำดับ ส่วนค่าใช้จ่ายในการเรีงรมย์ประมาณ 11.8 % ค่าใช้จ่ายค่านพาหนะและบริการท่องเที่ยวในประเทศไทยเพียง 7.0 % นอกนั้นเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 1.8 %

2. การท่องเที่ยวของภาคตะวันตก

2.1 แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม

แหล่งท่องเที่ยวของทั้ง 8 จังหวัดในภาคตะวันตกมีรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 70 แห่ง โดยแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาวัฒนธรรม 25 แห่ง ด้านธรรมชาติ 23 แห่ง ด้านการศึกษา 7 แห่ง และด้านประวัติศาสตร์ 15 แห่ง จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดในภาคตะวันตก 20 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 11 แห่งโดยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรีมากที่สุด 5 แห่ง และมีแห่งหนึ่งอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ หาดหัวหิน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงจากนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมด 19 แห่ง อยู่ในจังหวัดเพชรบุรีมากที่สุด 6 แห่ง ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสองแห่ง คือ หาดหัวหิน และ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด (ตารางที่ 4.11) โดยส่วนรวมแล้ว แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีได้รับความนิยมสูงสุด รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ตามลำดับ

2.2 นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาภาคตะวันตกมีทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย ประมาณว่าประเทศไทยจะเดินทางมาเที่ยวในภาคตะวันตกในปีพ.ศ. 2522 (NESDB 1981: 4-7) หรือประมาณ 288,000 คน ในจำนวนนี้มีเพียงประมาณ 15 - 20 % เท่านั้นที่พักค้างคืนในภาค นักท่องเที่ยวเหล่านี้ส่วนใหญ่ประมาณ 68 % เป็นชาวตะวันตกอันได้แก่ชาวยุโรป อเมริกา และ ออสเตรเลีย ร้อยละ 21 เป็นชาวจีนจากประเทศเพื่อนบ้านและเอเชีย และที่เหลืออีกประมาณ 11 % เป็นชาวญี่ปุ่น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเหล่านี้จะใช้เวลาพักอยู่ในภาคตะวันตกเฉลี่ยประมาณ 1.2 วัน สถานที่ที่นิยมไปเที่ยวมากที่สุดได้แก่ สวนสามพราน จังหวัดนครปฐม สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี และตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเหล่านี้ประมาณวันละ 400 - 900 บาทต่อคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่านักท่องเที่ยวนั้นพักค้างแรมในภาคตะวันตกหรือไม่ หากไปเข้าเย็นกลับจะใช้จ่ายประมาณ 400-500 บาท แต่หาก

ตารางที่ 4.11 แหล่งท่องเที่ยวและความนิยมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก

จังหวัด	จำนวนแหล่ง ท่องเที่ยว รวม(แห่ง)	ระดับความนิยม							
		นักท่องเที่ยวต่างประเทศ				นักท่องเที่ยวชาวไทย			
		สูง (แห่ง)	กลาง (แห่ง)	ต่ำ (แห่ง)	รวม (%)	สูง (แห่ง)	กลาง (แห่ง)	ต่ำ (แห่ง)	รวม (%)
กาญจนบุรี	20	5	8	7	31	4	11	5	27
นครปฐม	4	2	1	1	8	2	1	1	6
เพชรบุรี	17(30)	2	7	8	24	6	8	3	24
ประจวบฯ	8(33)	1	4	3	12	2	6	-	12
ราชบุรี	8	1	3	4	11	1	7	-	12
สมุทรสาคร	4	-	-	4	3	-	3	1	5
สมุทรสงคราม	4	-	2	2	5	1	1	2	5
สุพรรณบุรี	5	-	2	3	6	3	2	-	9
รวม	70	11	27	32	100	19	39	12	100

ที่มา : NESDB, "Western Region Planning Study" Vol. I, December 31, 1980 and Vol. IVB, June 1981, p.6.

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้จากการสำรวจภาคสนาม

พักจะใช้จ่ายประมาณ 900-950 บาทต่อคน (NESDB 1981 : 38 - 47) แต่รายได้ที่จะตกอยู่ในภาคมีค่อนข้างต่ำเนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยวแบบ Group Tour รายได้ส่วนใหญ่จึงตกอยู่กับบริษัทนำเที่ยวในกรุงเทพฯ เท่านั้น

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในภาคตะวันตกคาดว่ามีประมาณ 500,000-700,000 คนในปีพ.ศ. 2522 ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวเหล่านี้หากประมาณว่ามีระยะเวลาพักเฉลี่ยในภาคตะวันตกเท่ากับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ คือ 1.2 วันและใช้จ่ายประมาณ 50 % ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้ว จะพบว่าภาคตะวันตกจะได้รายได้ถึงปีละประมาณ 300 - 400

ล้านบาทซึ่งมากกว่ารายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาก แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้แก่ สวนสามพราน จังหวัดนครปฐม น้ำตกเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี และเขาวัง จังหวัดเพชรบุรี นักท่องเที่ยวชาวไทยมักจะเดินทางมาด้วยครอบครัว และกลุ่มเพื่อน ในลักษณะไปเช้าเย็นกลับในวันสุดสัปดาห์ หรือวันหยุดราชการเป็นส่วนใหญ่

2.3 โอกาสด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศของภาคตะวันตกมีค่อนข้างสูงและมีที่ท่าว่าสามารถจะแข่งกับแหล่งท่องเที่ยวในภาคอื่น ๆ ของประเทศได้โดยอาศัยเงื่อนไขสองประการ คือ เพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจภายในภาคเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และหาวิธีการชักจูงให้นักท่องเที่ยวพักอยู่ในภาคนานกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งหากสามารถทำได้สำเร็จ คาดว่าอัตราการเพิ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศของภาคจะสูงกว่าอัตราการเพิ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศของประเทศ คือ ประมาณ 8-10 % ต่อปีจากปีพ.ศ. 2523 - 2533 แต่หากสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับนักท่องเที่ยวยังคงอยู่ในสภาพเช่นเดียวกับปัจจุบัน คาดว่าอัตราการเพิ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะสูงเพียง 5 - 8 % เท่านั้น (NESDB 1981 : 48-50)

ศักยภาพในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางมาเที่ยวในภาคตะวันตกขึ้นอยู่กับลักษณะของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว 3 ประเภท คือ

1. พวกไปเช้าเย็นกลับ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันตกมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของภาค จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเช้าเย็นกลับจะเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกับการเพิ่มประชากรของกรุงเทพฯ คือ ประมาณปีละ 5 %

2. นักท่องเที่ยวเพื่อทำธุรกิจ จำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเพิ่มขึ้นตามลักษณะการเติบโตทางเศรษฐกิจและประชากรของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก จึงคาดว่าในจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มประชากรและเศรษฐกิจในระดับสูง คือ กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จะมีนักท่องเที่ยวประเภทนี้เพิ่มปีละประมาณ 3-5 % ส่วนจังหวัดที่เหลือจะมีอัตราการเพิ่มนักท่องเที่ยวประเภทนี้น้อยลง

3. นักท่องเที่ยวในวันหยุด นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมความงามทางธรรมชาติและพักผ่อนหย่อนใจ ฉะนั้นจังหวัดนครปฐม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

และกาญจนบุรีที่มีแหล่งท่องเที่ยวเด่นกว่าจังหวัดอื่นของภาคจะมีอัตราการเพิ่มนักท่องเที่ยวประเภทนี้ปีละประมาณ 3-5 % ส่วนจังหวัดอื่น ๆ จะมีอัตราการเพิ่มประมาณ 2-3 %

เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวและชักจูงนักท่องเที่ยวให้มาพักในภาคมากกว่าในปัจจุบัน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 4 แห่งภายในภาค (แผนที่ 4.1) ได้แก่

- พัฒนาชายหาดชะอำและหัวหิน เป็นโครงการที่สำคัญที่สุดในการดึงดูดนักท่องเที่ยวของภาคตะวันตก
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ้านประเวศวิศิศาตร์และวัดนันทธรรมในตัวเมืองเพชรบุรี
- พัฒนาลาดน้ำบ้านแพ้วของจังหวัดสมุทรสาครขึ้นทดแทนและเสริมตลาดน้ำดำเนินสะดวกในจังหวัดราชบุรี

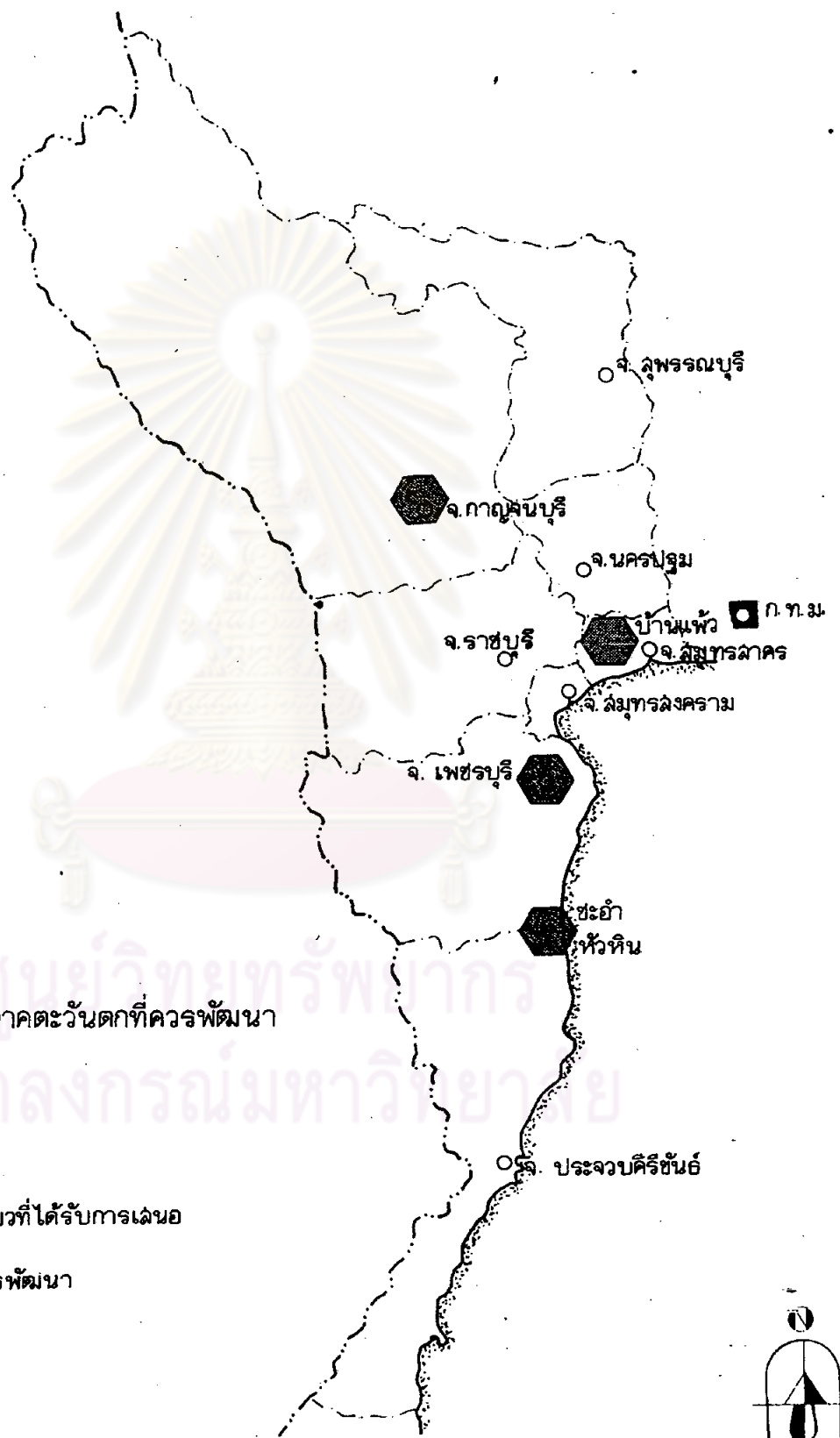
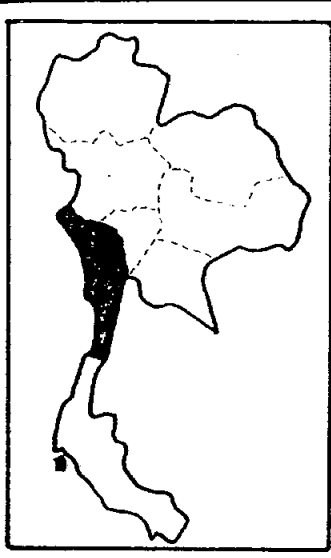
3. การท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์แม้ว่าจะมีมากกว่า 30 แห่งกระจายอยู่ทั่วจังหวัด ตั้งจะได้อีกในรายละเอียดในตอนต่อไป แต่ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดยังมิได้พัฒนาไปทั่ว กล่าวคือจะมีแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณ 4 กลุ่มใหญ่ ๆ เท่านั้นที่นักท่องเที่ยวในปัจจุบันนิยมไป (แผนที่ 4.2) คือ

1. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน
2. แหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด
3. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองประจวบฯและบริเวณใกล้เคียง
4. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอบางสะพาน

ฉะนั้นตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงต้องศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่มา ยังแหล่งท่องเที่ยว 4 กลุ่มใหญ่นี้เอง =

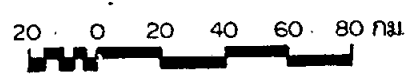
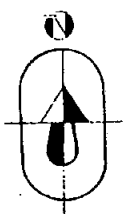
แผนที่ 4.1

แสดง : แหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันตกที่ควรพัฒนา

สัญลักษณ์ :

- แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการเสนอให้มีการพัฒนา

3.1 จำนวนนักท่องเที่ยว

ความสำคัญของตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบฯสามารถ
ดูได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวขึ้นเป็นสำคัญ และพบว่ากลุ่มของแหล่ง
ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดมากที่สุดได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยว
ในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ในปีพ.ศ. 2524 คาดว่ามีนักท่องเที่ยวมากที่สุดประมาณ 471,883
คน กลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมือง
ประจวบฯ แหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด และแหล่งท่องเที่ยวใน
อำเภอบางสะพานเป็นอันดับสุดท้าย ดังในตารางข้างล่าง

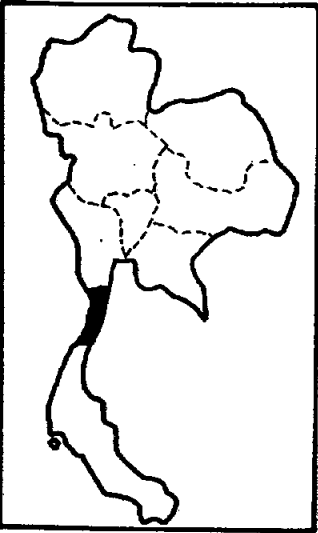
ตารางที่ 4.12 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปีพ.ศ. 2524

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว	ที่มาของข้อมูล
หาดหัวหิน	471,883 (ชาวต่างประเทศ 41,780)	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ เขาสามร้อยยอด
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	18,553	จากการคาดประมาณ
อ่าวประจวบฯ	36,521	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
หาดวนกร	3,848	ที่ทำการวนอุทยานน้ำตก ห้วยยาง
น้ำตกห้วยยาง	40,361	จากการคาดประมาณ
อ่าวแม่รำพึง เกาะทะลุ/สิงห์/สิงขร	1,000	

3.2 แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว

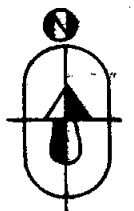
นักท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจาก
ที่หาดหัวหินซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 8 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดแล้วก็มีที่

แผนที่ 4.2

แสดง : จำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว (คน)
① เทศบาลตำบลทิวหิน	471,883
② อุทยานแห่งชาติเขาลำน้ำสวยน้อย	18,553
③ เทศบาลเมืองฯ และบริเวณใกล้เคียง	
- อำเภอประจวบฯ	36,521
- หาดวนกร	3,848
- น้ำตกห้วยยาง	40,361
④ อ่าวแม่รำพึง เกาะทะลุ	1,000

อ่าวประจวบฯอยู่บ้าง นอกจากสองแห่งนี้แล้วแทบจะไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดอีก

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยวหากแยกตามรายภาคแล้วจะพบว่านักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีมากที่สุดประมาณ 72 % รองลงมาได้แก่นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ จากแปซิฟิก และเอเชีย และจากตะวันออกกลาง ประมาณร้อยละ 16 10 และ 2 ตามลำดับ และหากพิจารณาเป็นรายประเทศแล้ว นักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสเป็นกลุ่มที่มาเที่ยวมากที่สุดประมาณ 22 % รองลงมาได้แก่ชาวเบลเยียม อเมริกา อังกฤษ และสวีเดนประมาณร้อยละ 18 14 12 และ 8 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ มีส่วนแบ่งของตลาดไม่มากประมาณ 2-4 % เช่นออสเตรเลีย เคนมาร์ก อิสราเอล และแคนาดา เป็นต้น

ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ที่หัวหิน และอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดประมาณ 56 % และที่น้ำตกห้วยยางประมาณ 69 % (ตารางที่ 4.13) อันดับรองลงมาได้แก่นักท่องเที่ยวภายในภาคตะวันตกเองประมาณร้อยละ 26 - 34 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด นอกจากนั้นเป็นนักท่องเที่ยวจากภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ หากพิจารณานักท่องเที่ยวเป็นรายจังหวัดแล้วจะพบว่านอกจากนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯแล้วนักท่องเที่ยวจากจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดในภาคตะวันตกเอง เช่น ประจวบฯ เพชรบุรี ราชบุรี เป็นต้น จะมีส่วนแบ่งในตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบฯมากกว่านักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เนื่องจากนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯและสมุทรปราการมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดีกว่าคนในจังหวัดอื่น และจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตกเองอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบฯมากกว่าจังหวัดในภาคอื่น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวจากจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นนักท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดประจวบฯ

3.3 ช่วงอายุและอาชีพของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดประจวบฯส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุประมาณ 16 - 25 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่ยังมีความกระตือรือร้น ต้องการความสนุกและความแปลกใหม่พร้อม ๆ ไปด้วยการท่องเที่ยวพักผ่อน นักท่องเที่ยวประมาณ 31-50 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดอยู่ในช่วงอายุถึง

ตารางที่ 4.13 ที่มาของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปีพ.ศ. 2524

แหล่งที่มา	ภาคหัวหิน (%) ¹	สามร้อยยอด (%) ²	หัวขาง (%) ³
กรุงเทพมหานคร	56.6	56.0	69.6
ภาคกลาง	10.3	4.0	4.3
สมุทรปราการ	4.2	2.1	4.3
นนทบุรี	2.3	1.9	-
ปทุมธานี	0.5	-	-
อยุธยา	0.9	-	-
ชัยนาท	0.5	-	-
สิงห์บุรี	0.5	-	-
ลพบุรี	0.5	-	-
สระบุรี	0.9	-	-
ภาคตะวันตก	27.2	34.9	26.1
ประจวบคีรีขันธ์	1.4	31.1	17.4
เพชรบุรี	11.3	1.3	4.4
ราชบุรี	5.7	0.6	4.3
สมุทรสาคร	2.3	1.2	-
สมุทรสงคราม	0.5	-	-
นครปฐม	2.3	0.3	-
กาญจนบุรี	2.3	-	-
สุพรรณบุรี	1.4	-	-
ภาคเหนือ	2.5	2.6	-
อุทัยธานี	0.5	-	-
นครสวรรค์	0.5	0.5	-
เพชรบูรณ์	0.5	0.6	-
พิษณุโลก	0.5	-	-
ลำปาง	0.5	-	-
เชียงใหม่	-	1.4	-
เลย	-	0.1	-
ภาคอีสาน	2.4	2.0	-
นครราชสีมา	0.5	0.5	-
มหาสารคาม	0.5	-	-
นครพนม	1.4	-	-
สุรินทร์	-	1.1	-
อุบลราชธานี	-	0.4	-
ภาคใต้	0.4	0.9	-
ตรัง	0.4	-	-
ระนอง	-	0.2	-
ชุมพร	-	0.7	-
ภาคตะวันออก	0.5	-	-
ฉะเชิงเทรา	0.5	-	-
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา : 1 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

2 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

กล่าว(ตารางที่ 4.14) โดยเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยุดจะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 50 % อยู่ในช่วงอายุนี้ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะต้องมีการปั่นป่าเพื่อเข้าชมถ้ำหรือต้องเดินเท้าเป็นระยะทางไกล ๆ ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก

ช่วงอายุที่มากรองลงมาของนักท่องเที่ยว ได้แก่ช่วง 26-35 ปี มีประมาณ 25-32 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด แต่สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่หัวหินแล้วกลับมีอายุในช่วงนี้ถึง 34 % ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวในช่วงอายุ 16-25 ปีเพียง 24 % ทั้งนี้คงเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวต้องอาศัยค่าใช้จ่ายสูงสำหรับการท่องเที่ยวในต่างประเทศ ฉะนั้นบุคคลในช่วงอายุ 26-35 ปีจึงมีโอกาสในการท่องเที่ยวต่างประเทศมากกว่า

นักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุสูงกว่า 36 ปีจะมีจำนวนน้อยลงตามลำดับโดยเฉพาะที่เขาสามร้อยยุดมีนักท่องเที่ยวอยู่ในช่วงอายุ 36-45 ปีเป็นอย่างสูงเพียง 9.1 % แต่สำหรับหาดหัวหินและน้ำตกห้วยยางจะมีนักท่องเที่ยวอายุสูงมากกว่านั้น โดยเฉพาะชาวต่างประเทศจะมีอายุสูงมากกว่า 60 ปีมาเที่ยวที่หัวหินมากถึงประมาณ 8 %

ในค่านของอาชีพของผู้ที่มาเที่ยวในจังหวัดประจวบฯ สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ คือ

1. รับราชการ ซึ่งในที่นี้จะรวมทั้งลูกจ้าง และพนักงานของราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ด้วย เช่น ครู พนักงานองค์การต่าง ๆ เป็นต้น
2. อาชีพส่วนตัว หมายถึงผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นอิสระส่วนตัว เช่น ทำการค้า นักธุรกิจ เป็นต้น
3. รับจ้าง หมายถึงผู้ที่มีอาชีพในการรับจ้างทั่วไป เช่น ช่างไม้ ช่างปูน หรือลูกจ้างประจำของบริษัทเอกชน เป็นต้น
4. นักศึกษา หมายถึงผู้ที่อยู่ในวัยเรียน ยังมิได้มีการประกอบอาชีพใด ๆ โดยตรง
5. อื่น ๆ หมายถึงอาชีพอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากที่แบ่งไว้สี่ประเภทข้างต้น

จะพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับราชการและเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจมากกว่าหนึ่งในสาม โดยเฉพาะที่น้ำตกห้วยยางจะมีนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการสูงถึง 68 %

ตารางที่ 4.14 ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ช่วงอายุ	หัวหิน (%) ¹			สามร้อยยอด (%) ²	ห้วยยาง (%) ²
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย		
0 - 15 ปี	-	-	-	9.1	-
16 - 25 ปี	51.4	24.0	46.2	50.0	31.2
26 - 35 ปี	32.1	34.0	32.4	31.8	25.0
36 - 45 ปี	12.7	22.0	14.5	9.1	25.0
46 - 60 ปี	3.3	12.0	5.0	-	17.8
มากกว่า 60 ปี	0.5	8.0	1.9	-	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : 1 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.)

2 จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.15 อาชีพของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

อาชีพ	หัวหิน (%) ¹			สามร้อยยอด ² (%)	ห้วยยาง ² (%)
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย		
รับราชการ	34.4	30.3	33.6	36.0	68.7
อาชีพส่วนตัว	15.6	32.0	18.7	8.0	6.3
รับจ้าง	19.8	18.0	19.5	12.0	12.5
นักศึกษา	25.5	12.0	22.9	50.0	12.5
อื่น ๆ	4.7	8.0	5.3	-	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : 1 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.)

2 จากการสำรวจภาคสนาม

(ตารางที่ 4.15) รองลงมาได้แก่นักศึกษาซึ่งจะเป็นนักท่องเที่ยวส่วนมากของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดประมาณ 50 % ส่วนที่หัวหน้าและหัวหน้าช่างจะประมาณ 22.3 % และ 12.5 % ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างจะมีสัดส่วนรองลงมาและผู้ที่มีอาชีพส่วนตัวมีสัดส่วนน้อยที่สุด

แต่สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้ว ส่วนประกอบของอาชีพกลับต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทย คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ประมาณ 32 % จะมีอาชีพส่วนตัวคือเป็นนักธุรกิจ รองลงมาประมาณ 30 % มีอาชีพรับราชการ ส่วนอาชีพรับจ้างและนักศึกษาจะมีสัดส่วน 18 % และ 12 % ตามลำดับ

3.4 รูปแบบและพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ส่วนมากจะมากับกลุ่มเพื่อน ที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดมีนักท่องเที่ยวถึง 83.3 % ที่มากับกลุ่มเพื่อน(ตารางที่ 4.16) ส่วนที่หัวหน้าและนำคห่วย่างประมาณ 49.2 % และ 43.7 % ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มากับครอบครัวมีสัดส่วนมากรองลงมาคือ 22.9 % ที่หัวหน้า และ 11.1 % ที่สามร้อยยอด แต่ที่นำคห่วย่างจะมีนักท่องเที่ยวที่มากับครอบครัวสูงที่สุดถึง 56.3 % ทั้งนี้เนื่องจากนำคห่วย่างเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการพักผ่อน ฉะนั้นผู้ที่มีครอบครัวจึงนิยมมาพักผ่อนที่นำคแห่งนี้ ส่วนการท่องเที่ยวในลักษณะเป็นเอกเทศส่วนตัวและมากับบริษัทนำเที่ยวมีสัดส่วนมาก รองลงมาอีก

แต่รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกลับมีลักษณะแตกต่างจากรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะเดินทางในลักษณะเป็นเอกเทศสูงที่สุดประมาณ 58 % ทั้งนี้เนื่องจากชาวต่างประเทศต้องการความเป็นส่วนตัวสูงกว่าชาวไทย ส่วนการมากับกลุ่มเพื่อนมีมากรองลงมา 28 % และการเดินทางมากับครอบครัวมีน้อยที่สุดเพียง 14 %

ส่วนการอาศัยพาหนะในการท่องเที่ยวนั้นมีความแตกต่างไปตามพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

นั้น ๆ กล่าวคือที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดและที่น้ำตกห้วยยางที่การคมนาคมและระบบ
 รถโดยสารสาธารณะยังไม่พร้อมเหมือนที่หัวหินจะมีนักท่องเที่ยวที่ใช้พาหนะที่เป็นรถยนต์ส่วนตัว
 และรถเช่าเหมาซึ่งจะเป็นรถนำเที่ยวเป็นเปอร์เซ็นต์สูงกว่า คือที่สามร้อยยอดจะมีนักท่องเที่ยว
 ใช้รถยนต์เช่าเหมาหรือรถนำเที่ยวมาเที่ยวสูงสุด 47.9 % (ตารางที่ 4.17) รองลงมาคือ
 รถยนต์ส่วนตัว 36.8 % ที่น้ำตกห้วยยาง นักท่องเที่ยวจะอาศัยรถยนต์ส่วนตัวสูงสุด 62.5 %
 และรถยนต์โดยสารปรับอากาศรองลงมา 12.5 %

ส่วนที่หัวหิน หากนักท่องเที่ยวเป็นชาวไทยจะอาศัยรถยนต์ส่วนตัวเป็นเปอร์เซ็นต์สูง
 สุด 46.7 % แม้ว่าจะมีบริการรถโดยสารสาธารณะค่อนข้างพร้อม ส่วนการเดินทางโดยรถโดยสาร
 บ.ช.ส. รถโดยสารปรับอากาศ รถไฟ และรถเช่าเหมามีมากรองลงมา คือ 20.3 %
 13.2 % 11.3 % และ 8.5 % ตามลำดับ แต่หากนักท่องเที่ยวเป็นชาวต่างประเทศการเดิน
 ทางจะอาศัยรถโดยสารปรับอากาศมากที่สุด 46 % และการเดินทางโดยรถยนต์โดยสารบ.ช.ส.
 รถไฟ และรถยนต์ส่วนตัวมากรองลงมาตามลำดับ

3.5 วัตถุประสงค์ของการเดินทาง (ตารางที่ 4.18)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่สามร้อยยอดและที่น้ำตก
 ห้วยยางส่วนใหญ่ประมาณ 94 % และ 81 % ตามลำดับจะเดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน
 โดยตรง ที่เหลืออีกประมาณ 5 % และ 18 % มาเพื่อเยี่ยมชมญาติเป็นจุดประสงค์หลักแล้วจึงถือ
 โอกาสท่องเที่ยวไปด้วย

นักท่องเที่ยวที่หัวหินก็เช่นกันคือเดินทางมาเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนสูงสุดประมาณ
 91.4 % รองลงมาเป็นการเดินทางเพื่อทำราชการประมาณ 3.9 % จุดประสงค์ของการ
 ท่องเที่ยวทั้งของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้
 ประเด็นของการเยี่ยมชมญาติที่ชาวต่างประเทศเดินทางเพื่อการเยี่ยมชมญาติสูงถึง 8 % ในขณะที่ชาวไทย
 เดินทางเพื่อการเยี่ยมชมญาติเพียง 1.7 %

ตารางที่ 4.16 รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะการเดินทาง	หัวหิน (%) ¹			สามร้อยยอด ² (%)	ห้วยยาง ² (%)
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย		
มากับกลุ่มเพื่อน	54.2	28.0	49.2	83.3	43.7
มากับครอบครัว	25.0	14.0	22.9	11.1	56.3
เอกเทศส่วนตัว	14.2	58.0	22.5	-	-
มากับบริษัทนำเที่ยว	6.6	-	5.3	5.6	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: 1. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
2. การสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.17 พาหนะในการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พาหนะ	หัวหิน (%) ¹			สามร้อยยอด ² (%)	ห้วยยาง ² (%)
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย		
รถไฟ	11.3	26.0	14.1	5.3	6.3
รถโดยสารปรับอากาศ	13.2	46.0	19.5	-	12.5
รถโดยสารบ.ช.ส.	20.3	24.0	21.0	-	6.3
รถยนต์ส่วนตัว	46.7	4.0	38.5	36.8	62.5
รถเช่าเหมา	8.5	-	6.9	47.9	6.3
อื่น ๆ	-	-	-	-	6.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: 1. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
2. จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.18 จุดประสงค์ของการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จุดประสงค์	หัวหิน (%) ¹			สามร้อยยอด ² (%)	ห้วยยาง ² (%)
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย		
ท่องเที่ยวและพักผ่อน	91.7	80.0	91.4	94.7	81.3
เยี่ยมญาติ	1.7	8.0	2.9	5.3	18.7
ทำราชการ	4.4	2.0	3.9	-	-
ธุรกิจ	0.9	-	0.7	-	-
อื่น ๆ	1.3	-	1.1	-	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: 1. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
2. จากการสำรวจภาคสนาม

3.6 ฤดูกาลของการท่องเที่ยว

จากตัวเลขของหน่วยราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวได้แวะเที่ยวจะพบว่าฤดูกาลของการท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ กล่าวคือ ที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด นักท่องเที่ยวจะมากันมากที่สุดในเดือนตุลาคม 2,890 คนหรือประมาณ 15.6% ของนักท่องเที่ยวทั้งปี ส่วนเดือนมิถุนายน กรกฎาคมและธันวาคมจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมาก รองลงมาประมาณเดือนละ 10-11 % ของนักท่องเที่ยวทั้งปี แต่หากพิจารณาจากตัวเลขของนักท่องเที่ยวที่มาพักแรมแล้วจะพบว่านักท่องเที่ยวจะมาพักกันมากในช่วงหลังของปีเป็นส่วนใหญ่ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงมกราคม ที่หาดวนกรจะพบว่านักท่องเที่ยวที่มาขอใช้ที่พักของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จะมากันมากใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน กรกฎาคม-สิงหาคม และช่วงเดือนธันวาคม และที่น้ำตกห้วยยางก็มีช่วงที่นักท่องเที่ยวมามาก 3 ช่วงเช่นกัน คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ กรกฎาคม และตุลาคมซึ่งเป็นเดือนที่มีนักท่องเที่ยวมามากที่สุด 7,882 คนหรือประมาณ 19.5 % ของนักท่องเที่ยวทั้งปีเนื่องจากเป็นช่วงที่สิ้นสุดฤดูฝนและเป็นช่วงที่น้ำตกมีปริมาณน้ำมากที่สุด (ตารางที่ 4.19 และแผนภูมิที่ 4.5)

ส่วนที่หัวหินนั้นไม่มีตัวเลขนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นรายเดือนแน่นอนได้ แต่จากการสอบถามผู้ประกอบการโรงแรมและร้านอาหารพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาหัวหินนิยมมากันมากที่สุดในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นช่วงตากอากาศฤดูร้อนของนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะมีฤดูกาลท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวที่พำนักอยู่ในประเทศไทยจะมีฤดูกาลท่องเที่ยวเช่นเดียวกับชาวไทย แต่ถ้าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ลาพักและมาเที่ยวเมืองไทยส่วนใหญ่จะมาช่วงระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2525 : 3-30)

3.7 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว

จากการสอบถามถึงเหตุจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยให้นักท่องเที่ยวเลือกจากเกณฑ์ประมาณ 10 ประการด้วยกัน คือ

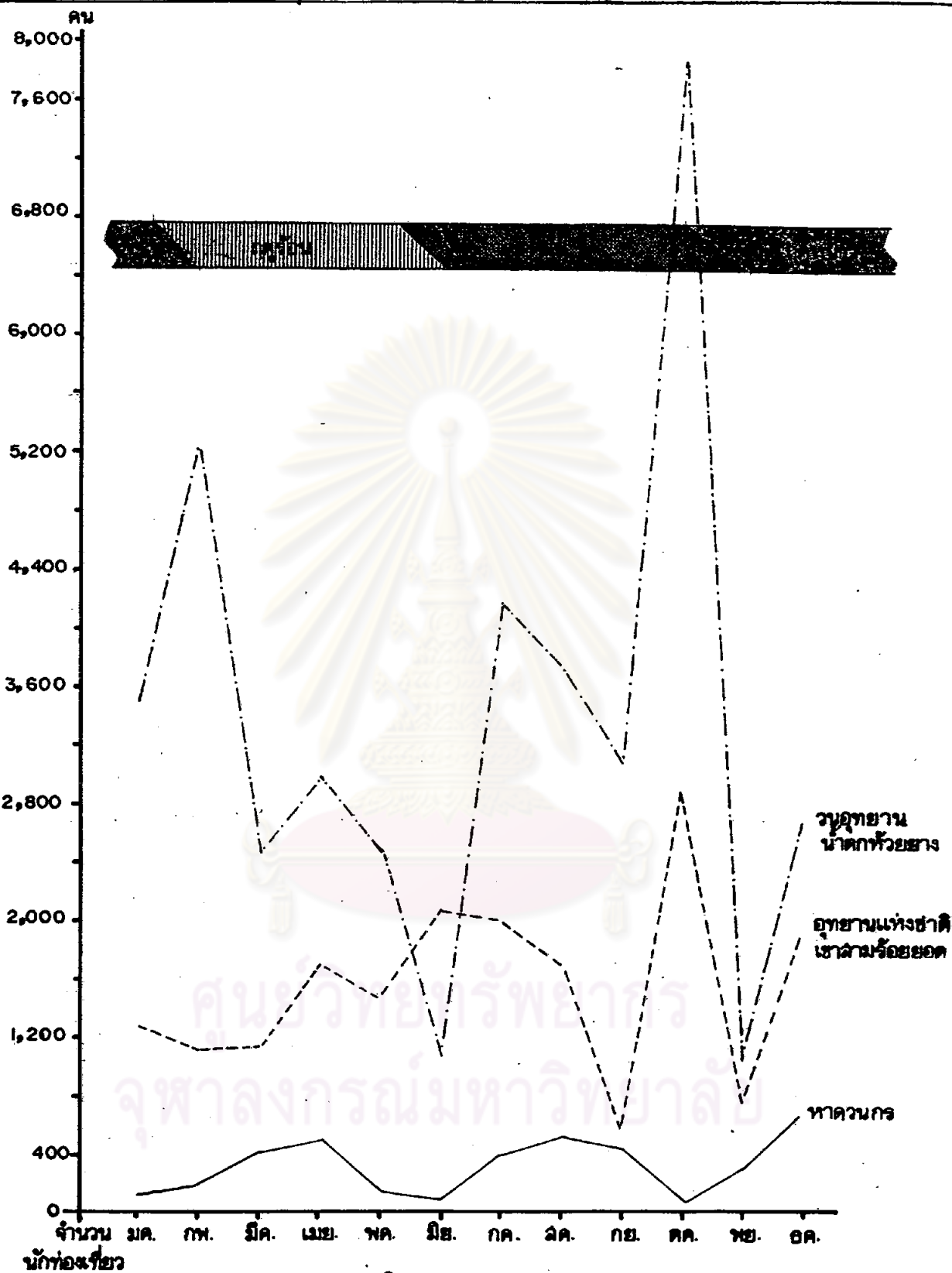
-มีสถานที่ท่องเที่ยวมาก

-มีทิวทัศน์สวยงาม

ตารางที่ 4.19 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
รายเดือนปีพ.ศ. 2524

เดือน	สามร้อยยอด ¹			สัดส่วน ต่อปี (%)	หาดวนกร ²	สัดส่วน ต่อปี (%)	ห้วยยาง ³	สัดส่วน ต่อปี (%)
	ไปกลับ	พักแรม	รวม					
มกราคม	1,124	148	1,272	6.9	130	3.4	3,509	8.7
กุมภาพันธ์	1,021	94	1,115	6.0	190	4.9	5,234	13.0
มีนาคม	1,099	42	1,140	6.1	420	10.9	2,469	6.1
เมษายน	1,665	37	1,702	9.2	499	13.0	2,995	7.4
พฤษภาคม	1,299	173	1,472	7.9	150	3.9	2,491	6.2
มิถุนายน	2,012	66	2,078	11.2	114	3.0	1,073	2.7
กรกฎาคม	1,943	45	1,988	10.7	400	10.4	4,160	10.3
สิงหาคม	1,467	226	1,693	9.1	510	13.3	3,759	9.3
กันยายน	382	174	556	3.0	413	10.7	3,082	7.6
ตุลาคม	2,643	247	2,890	15.6	322	8.4	7,882	19.5
พฤศจิกายน	585	152	737	4.0	285	7.4	1,040	2.6
ธันวาคม	1,497	412	1,909	10.3	640	16.6	2,667	6.6
รวม	16,737	1,816	18,553	100	3,848	100	40,361	100

- ที่มา :
1. ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด
 2. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 3. ที่ทำการวนอุทยานน้ำตกห้วยยาง

แผนภูมิ 4.5

แสดงจำนวนนักเรียนของวรอุทยานนาคท้าวหย่าง อุทยานแห่งชาติเขาลำน้ำสวยน้อย และหาดวนกรรายเดือน ปี 2524

- มีความสะดวกในค้ำที่พัก
- มีความสะดวกในค้ำการเดินทาง
- มีงานประเพณี วัฒนธรรมที่น่าสนใจ
- ยังไม่เคยมาเที่ยวเลย
- อื่น ๆ
- มีระยะทางไกลที่อยู่อาศัย
- มีโบราณสถานต่าง ๆ ที่น่าสนใจ
- มีแหล่งสินค้าแปลก ๆ
- มีอาหารและขนมอร่อย

พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ส่วนใหญ่เนื่องจากเห็นว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสถานที่ท่องเที่ยวมาก 28.38 % รองลงมาเนื่องจากเห็นว่าสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีทิวทัศน์สวยงามและมีความสะดวกในค้ำที่พักอย่างละประมาณ 16.2 % เท่ากัน นอกจากนี้ก็เนื่องจากเห็นว่ามีความสะดวกในการเดินทางประมาณ 16.9 % และเนื่องจากยังไม่เคยมาเที่ยวเลยจึงมาเที่ยวประมาณ 13.5 % ที่เหลือก็เนื่องจากเห็นว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีระยะทางไกลที่อยู่อาศัย 8.1 % มีโบราณสถานที่น่าสนใจ และเหตุผลอื่น ๆ อย่างละประมาณ 1.4 % เท่ากัน

จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เนื่องจากอิทธิพลหรือคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นสำคัญ เห็นได้จากเมื่อรวมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเนื่องจากเห็นว่าประจวบคีรีขันธ์มีสถานที่ท่องเที่ยวมากและมีทิวทัศน์สวยงามแล้วจะได้นักท่องเที่ยวประมาณ 44.6 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เคียว

3.8 รูปแบบการเดินทาง ที่พัก และระยะเวลาพัก

ลักษณะการท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีทั้งแบบไปเช้า-เย็นกลับและพักอยู่หลายวันทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบการเดินทางและสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเลือกไปนั่นเอง ซึ่งรูปแบบการเดินทางนี้จะมีความสัมพันธ์กับที่พักและระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวด้วย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1) การเดินทางเป็นกลุ่มโดยอาศัยรถเช่าเหมาซึ่งจะเป็นรถโดยสารธรรมดาไม่ปรับอากาศ เป็นส่วนใหญ่และอาจจะมีรถสองแถวขนาดใหญ่ด้วย ซึ่งภาษาชาวบ้านเรียกว่า "ฉิ่งฉับตัวร" นักท่องเที่ยวที่เดินทางในลักษณะนี้จะใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ น้อยที่สุดแต่จะไปแหล่งท่องเที่ยว-

เที่ยวมากแห่งที่สุด นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะใช้เวลาท่องเที่ยวแบบไปเข้าเียนกลับหรือมาพักก็ใช้เวลาหนึ่งคืนกับหนึ่งวันโดยออกรถกลางคืนแล้วเดินทางไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ไกลที่สุดก่อนประมาณ 3-4.00 น. จากนั้นจึงค่อยแวะสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามรายทางขึ้นมา

สถานที่ที่นักท่องเที่ยวลักษณะนี้นิยมแวะจะรวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี ก็จะเดินทางไปไกลที่สุดที่ส่วนสนประคิพท์หรือบางรายไปไกลถึงอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จากนั้นจึงย้อนขึ้นมาแวะสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเขตเทศบาลตำบลหัวหินและตัวเมืองเพชรบุรีโดยใช้เวลาในสถานที่แต่ละแห่งตั้งแต่ครึ่งชั่วโมงจนถึง 3 ชั่วโมงเป็นอย่างสูง

2) การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางในลักษณะนี้จะเดินทางเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไม่เกิน 20 คน ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัวโดยใช้เวลาเฉลี่ย 2.5 วันซึ่งเป็นวันสุกสัปดาห์หรือวันหยุดราชการเป็นส่วนใหญ่หากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่หากเป็นชาวต่างประเทศจะมีวันพักเฉลี่ยนานวันกว่าประมาณ 7.4 วัน นักท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะมีจุดหมายที่พักที่แน่นอนในจังหวัดประจวบฯ ส่วนใหญ่จะพักที่หาดหัวหินและส่วนสนประคิพท์ แต่อีกส่วนหนึ่งจะตรงไปที่อำเภอเมืองประจวบฯและใช้เวลาส่วนมากเพื่อพักผ่อนในจุดพักและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะแวะจะไม่ต่างจากนักท่องเที่ยวสประเภทแรก แต่จะเลือกไปน้อยแห่งกว่า

นักท่องเที่ยวที่พักที่หัวหินส่วนใหญ่จะพักโรงแรมหรือบังกาโลประมาณ 44.1 % หากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย (ตารางที่ 4.20) แต่หากเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะพักโรงแรมและบังกาโลประมาณ 95.9 % นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เหลืออีก 31.6 % จะพักบ้านพักหรือบ้านรับรอง และอีก 21.5 % พักบ้านเพื่อนและบ้านญาติ เหตุที่นักท่องเที่ยวชาวไทยพักโรงแรมค่อนข้างน้อยเนื่องจากมีบ้านพักตากอากาศส่วนตัวค่อนข้างมากในบริเวณหาดหัวหิน (ประมาณ 300 หลังจกชายหาดยาวประมาณ 6 กม.จากหน้าโรงแรมรถไฟจนถึงเขาตะเกียบ)

ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไปพักที่เทศบาลเมืองประจวบฯนั้นจะพักโรงแรมและบังกาโลเพียง 10 % เท่านั้น แต่จะพักบ้านญาติและบ้านเพื่อน 40 % และพักบ้านพักของราชการหรือบ้านรับรองถึง 50 %

จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนน้อยเท่านั้นที่นิยมพักแรมในโรงแรมและบังกาลีในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะสามารถหาที่พักได้จากบ้านส่วนตัว บ้านเพื่อนหรือบ้านรับรองของราชการ ซึ่งทำให้กิจการด้านการโรงแรมของจังหวัดประจวบฯ ไม่สามารถขยายตัวได้มากเท่าที่ควร

3) การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะมาเป็นกลุ่มย่อย ๆ เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวกลุ่มที่สองและมีระยะเวลาพักใกล้เคียงกันประมาณ 2-3 วันในวันสุดสัปดาห์หรือวันหยุดราชการ แต่แหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมุ่งที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดเป็นสำคัญและใช้เวลาส่วนใหญ่ท่องเที่ยวในเขตอุทยานฯ คือ ถ้ำไทร ถ้ำพระยานครและหาดสามพระยา แต่อย่างไรก็ตาม จะมีนักท่องเที่ยวเพียงประมาณ 10 % เท่านั้นที่พักในเขตอุทยานฯ ทั้งนี้เนื่องจากความไม่สะดวกของที่พักและอัตราค่าที่พักที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับอัตราค่าที่พักของโรงแรมทั่วไปในจังหวัด พวกที่พักจะใช้เวลาพักเฉลี่ย 1.7 วัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่เหลืออีกประมาณ 90 % ที่ไม่ได้พักแรมจะแยกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งจะเดินทางต่อไปท่องเที่ยวและพักที่ตัวเมืองประจวบฯ และอีกกลุ่มหนึ่งจะย้อนขึ้นไปพักที่หัวหิน

3.9 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในปีพ.ศ. 2523 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนวันละ 482.04 บาท ค่าที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนวันละ 528.10 บาทเล็กน้อย

สำหรับนักท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดส่วนใหญ่ประมาณ 37.5 % จะใช้จ่ายเงินวันละประมาณ 100-200 บาท ผู้ที่ใช้จ่ายประมาณวันละ 50 - 100 บาทและ 300-400 บาทต่อคนมีประมาณ 12.5 % เท่ากัน ส่วนผู้ที่ใช้จ่ายประมาณวันละ 200-300 บาทและวันละมากกว่า 400 บาทต่อคนมีประมาณ 18.7 % เท่ากัน และสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไปไกลถึงน้ำตกห้วยยางจะใช้จ่ายสูงกว่าคือประมาณวันละ 100-200 บาทและวันละ 200-300 บาทต่อคน 37.5 % เท่ากัน และผู้ที่ใช้จ่ายประมาณวันละ 300-400 บาทและมากกว่าวันละ 400 บาทมีเท่าๆ กัน คือ 12.5 %

ตารางที่ 4.20 ประเภทของที่พักของนักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประเภทที่พัก	หัวหิน (%) ¹			เทศบาลเมือง ² ประจวบฯ (%)
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย	
โรงแรม/บังกาโล	44.1	95.9	55.1	10.0
บ้านพัก บ้านรับรอง	31.6	-	24.9	50.0
บ้านเช่า	2.8	2.1	2.7	-
บ้านญาติ บ้านเพื่อน	21.5	2.1	17.3	40.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: 1.สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
2.จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.21 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ค่าใช้จ่าย	หัวหิน (%) ¹			สามร้อยยอด ² (%)	ห้วยยาง ² (%)
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวมเฉลี่ย		
ค่าพาหนะเดินทาง	20.4	15.1	19.2	20.6	50.5
ค่าที่พัก	23.1	18.8	21.4	30.7	-
ค่าอาหารและบันเทิง	24.4	17.8	22.7	33.3	50.0
ค่าซื้อของที่ระลึก	14.0	31.2	18.8	-	-
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	18.1	17.1	17.9	15.4	-
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: 1.สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
2.จากการสำรวจภาคสนาม

เมื่อมาพิจารณาถึงรายละเอียดของรายจ่าย (ตารางที่ 1.21) แล้วจะพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่หัวดินจะใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่เป็นค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก และค่าอาหารและบันเทิง คือประมาณ 20.4% 23.1% และ 24.4 % ตามลำดับ ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ที่การซื้อของที่ระลึกถึง 31.2 % ส่วนค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พักและค่าอาหารและบันเทิงจะประมาณ 15.1% 18.8 % และ 17.8 % ตามลำดับ

ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางลงใต้มากขึ้นจะใช้จ่ายเงินในค่านพาหนะเดินทางเป็นสัดส่วนสูงขึ้น คือ นักท่องเที่ยวที่ไปสามร้อยยอดจะใช้จ่ายเป็นค่าเดินทางประมาณ 20.6 % ค่าอาหาร 33.3 % และค่าที่พัก 30.7 % ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ไปถ้ำน้ำตกห้วยยางจะเสียค่าเดินทางสูงถึงประมาณ 50 % และอีก 50 % เป็นค่าอาหารและบันเทิง

4. สรุป

การท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าเป็นสาขาทางเศรษฐกิจที่สำคัญสาขาหนึ่งในการทำเงินตราเข้าประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2513 จนกระทั่งปัจจุบัน และจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเองก็คาดว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะชาวกรุงเทพฯ คาดว่านักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีจำนวนมากถึง 6.6 ล้านคนในปีพ.ศ. 2529 มากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในปีเดียวกันที่คาดว่าจะมี 2.9 ล้านคน ถึงเกินกว่า 2 เท่าตัว

ภาคตะวันตกเป็นภาคที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากกว่า 10 แห่งและมีข้อได้เปรียบที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ จึงทำให้เป็นภาคที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ ตลาดการท่องเที่ยวของภาคตะวันตกในปัจจุบันที่สำคัญได้แก่นักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่แม้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาในภาคตะวันตกถึงประมาณ 288,000 คนก็ตาม

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตกที่มีความสำคัญด้านตลาดการท่องเที่ยวเป็นจังหวัดที่ 3 รองจากจังหวัดกาญจนบุรีและเพชรบุรีหากวัดกันด้วยจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ตลาดการท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรุงเทพฯ ซึ่งมีประมาณ 60 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของจังหวัด นักท่องเที่ยวในปัจจุบันยังคงนิยม

มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน โดยเฉพาะหาดหัวหินและเขาตะเกียบมากที่สุด เห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมากกว่า 470,000 คนในปีพ.ศ. 2524 ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณอื่น เช่น บริเวณอ่าวประจวบ มีนักท่องเที่ยวประมาณ 40,000 คน หรือที่อ่าวแม่รำพึงมีนักท่องเที่ยวประมาณ 1,000 คนต่อปีเท่านั้น

นักท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 8 % เท่านั้นซึ่งแทบทั้งหมดจะมาเที่ยวที่หัวหิน นักท่องเที่ยวที่เสียมากกว่า 90 % เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว ช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดของจังหวัด นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งจะเป็นพวกไปเช้า-เย็นกลับ และอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดเป็นนักท่องเที่ยวที่พักในจังหวัดเป็นเวลา 2-3 วันในวันสุดสัปดาห์หรือวันหยุดราชการ ใช้จ่ายประมาณวันละ 480 บาทซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและบันเทิง

ในอนาคตคาดว่าแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหัวหินโดยเฉพาะหาดหัวหินและเขาตะเกียบจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากทั้งต่อตัวจังหวัด ภาคตะวันตก และประเทศหากได้รับการพัฒนาควบคู่กับชายหาดชะอำของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทดแทนของชายหาดพัทยาที่มีที่คาดว่าจะถึงจุดอิ่มตัว (Saturation) ในปัจจุบัน หากคำนวณจำนวนนักท่องเที่ยวโดยถือว่าสัดส่วนของนักท่องเที่ยวของหาดหัวหินต่อนักท่องเที่ยวของประเทศไม่เปลี่ยนแปลงจนถึงปีพ.ศ. 2529 ก็ือนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 7.26 % และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 2.07 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของประเทศแล้ว จะพบว่าในปี 2529 หาดหัวหินจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย 479,317 คนและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 59,426 คน รวมเป็นนักท่องเที่ยวทั้งหมดเท่ากับ 538,743 คน ซึ่งนับว่าสูงมากพอสมควร

แต่หากคำนวณจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบฯ โดยอาศัยอัตราการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวปีละประมาณ 3 - 5 % ตามการคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDB 1981:48-50) แล้วจะพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่ชายหาดหัวหินจากปีละประมาณ 471,883 คนในปีพ.ศ. 2524 จะเพิ่มขึ้นเป็น 547,042 -

602,256 คนในปีพ.ศ. 2529 (ตารางที่ 6.22) และเพียงสมมุติให้นักท่องเที่ยวจำนวนนี้พักอยู่ในจังหวัดเพียง 1 วันและใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 500 บาท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะได้รายได้จากการท่องเที่ยวถึง 273 - 301 ล้านบาทซึ่งเป็นรายได้ดีพอสมควร หากการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างถูกต้องและจริงจังแล้ว คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจะสามารถเพิ่มมากกว่าตัวเลขดังกล่าวได้ และแน่นอนที่สุด การท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งที่ทำรายได้นอกเหนือจากการเกษตรให้แก่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และภาคตะวันตกได้อีกมาก

ตารางที่ 4.22 การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวของภาคหัวหินจากปีพ.ศ. 2524-2529

อัตราการเพิ่ม	จำนวนนักท่องเที่ยว					
	ปี 2524	ปี 2525	ปี 2526	ปี 2527	ปี 2528	ปี 2529
3 %	471,883	486,039	500,621	515,639	531,108	547,042
5 %	471,883	495,477	520,251	546,264	573,577	602,256

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย